

Welkom - Bienvenue

Conferentie leeftijdsdiscriminatie
Conférence sur la discrimination fondée sur l'âge

Welkom op de slotconferentie!

Het programma start om 9u30.

Simultaanvertaling in de zaal:

- NL
- FR

Simultaanvertaling via Zoom:

Deze conferentie wordt opgenomen.

Bienvenue à la conférence finale !

Le programme débutera à 9h30.

Traduction simultanée dans la salle:

- NL
- FR

Traduction simultanée via Zoom:

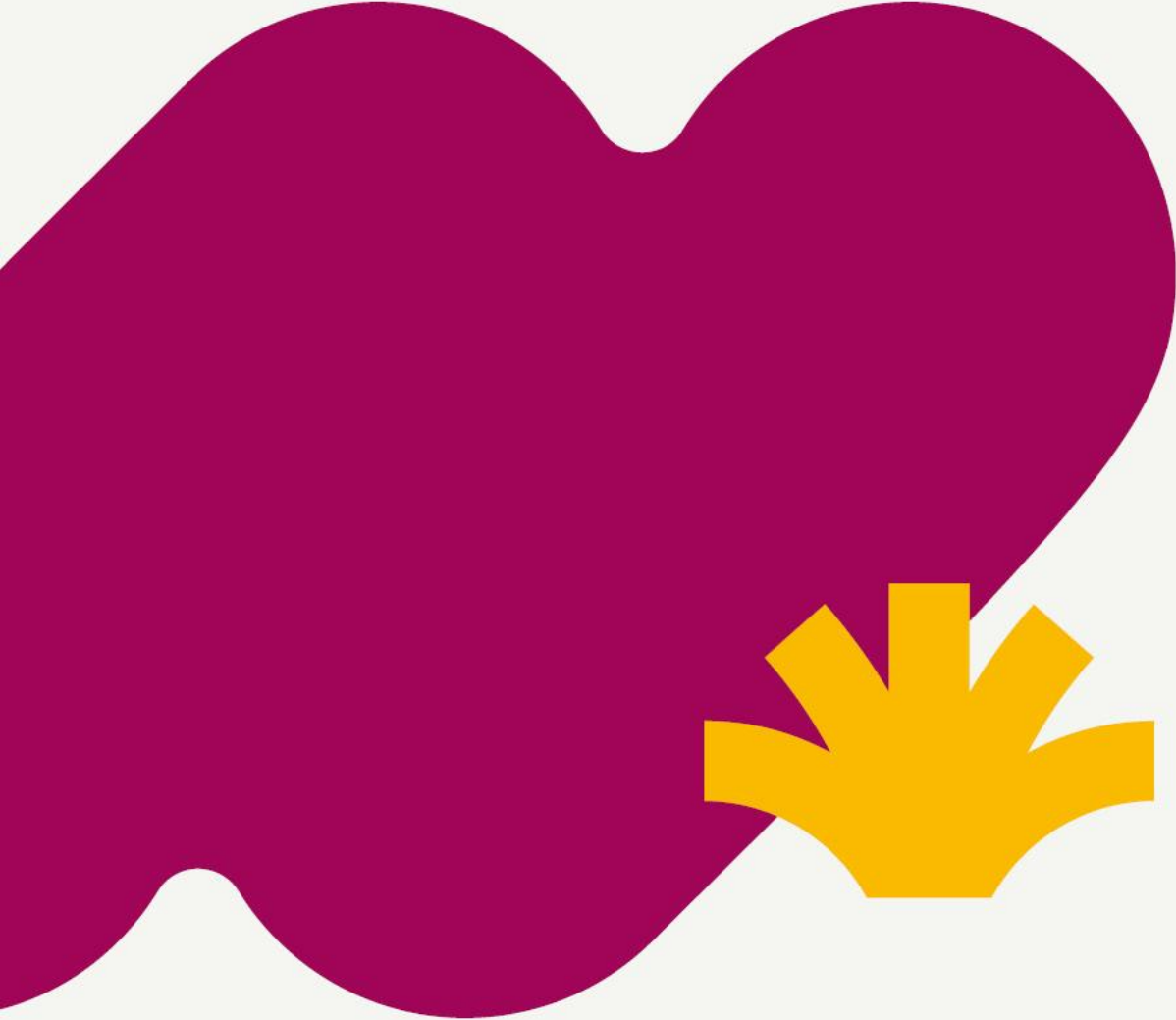
Cette conférence sera enregistrée.

Programma

- **09.30:** Inleiding door **Rob Beenders**, federaal minister van Gelijke Kansen
- **09.45:** Theatervoorstelling door **Oud of de box**
- **10.00:** Resultaten van het onderzoek
- **11.00:** Pauze
- **11.15:** Panelgesprek over aanbevelingen met **Sankaa vzw, Forum des Jeunes, droits devant & Gang des Vieux en Colère**
- **12.15:** Slot door **Ellegy, collectif Slameke**
- **12.30:** Lunch

Programme

- **09.30:** Introduction par **Rob Beenders**, ministre fédéral de l'Egalité des Chances
- **09.45:** Performance théâtrale par **Oud of de box**
- **10.00:** Résultats de l'étude
- **11.00:** Pause
- **11.15:** Panel sur les recommandations avec **Sankaa vzw, Forum des Jeunes, Droits devant & Gang des Vieux en Colère**
- **12.15:** Clôture par **Ellegy, collectif Slameke**
- **12.30:** Lunch

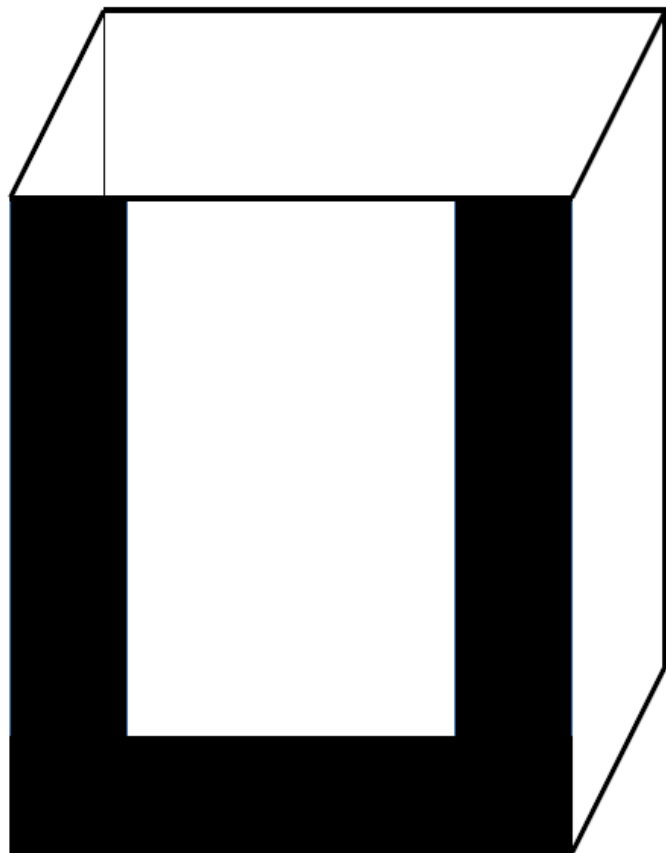
Rob Beenders

Federaal minister van Gelijke Kansen

Ministre fédéral de l'Égalité des Chances

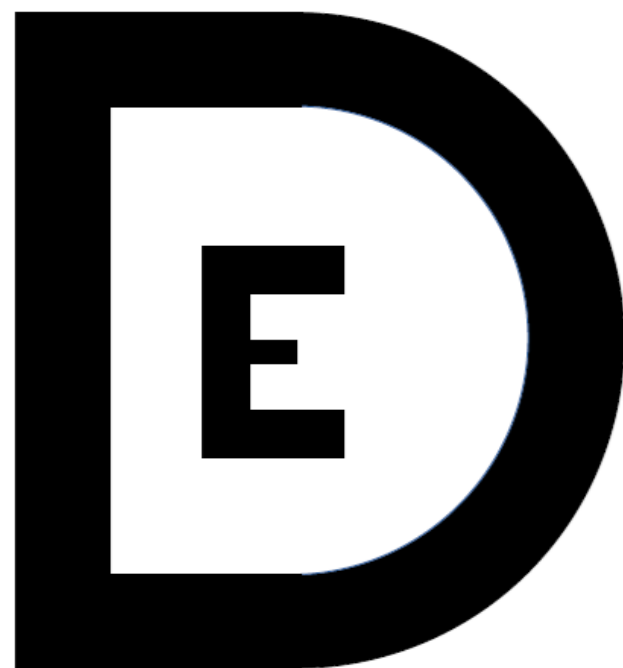

O U D

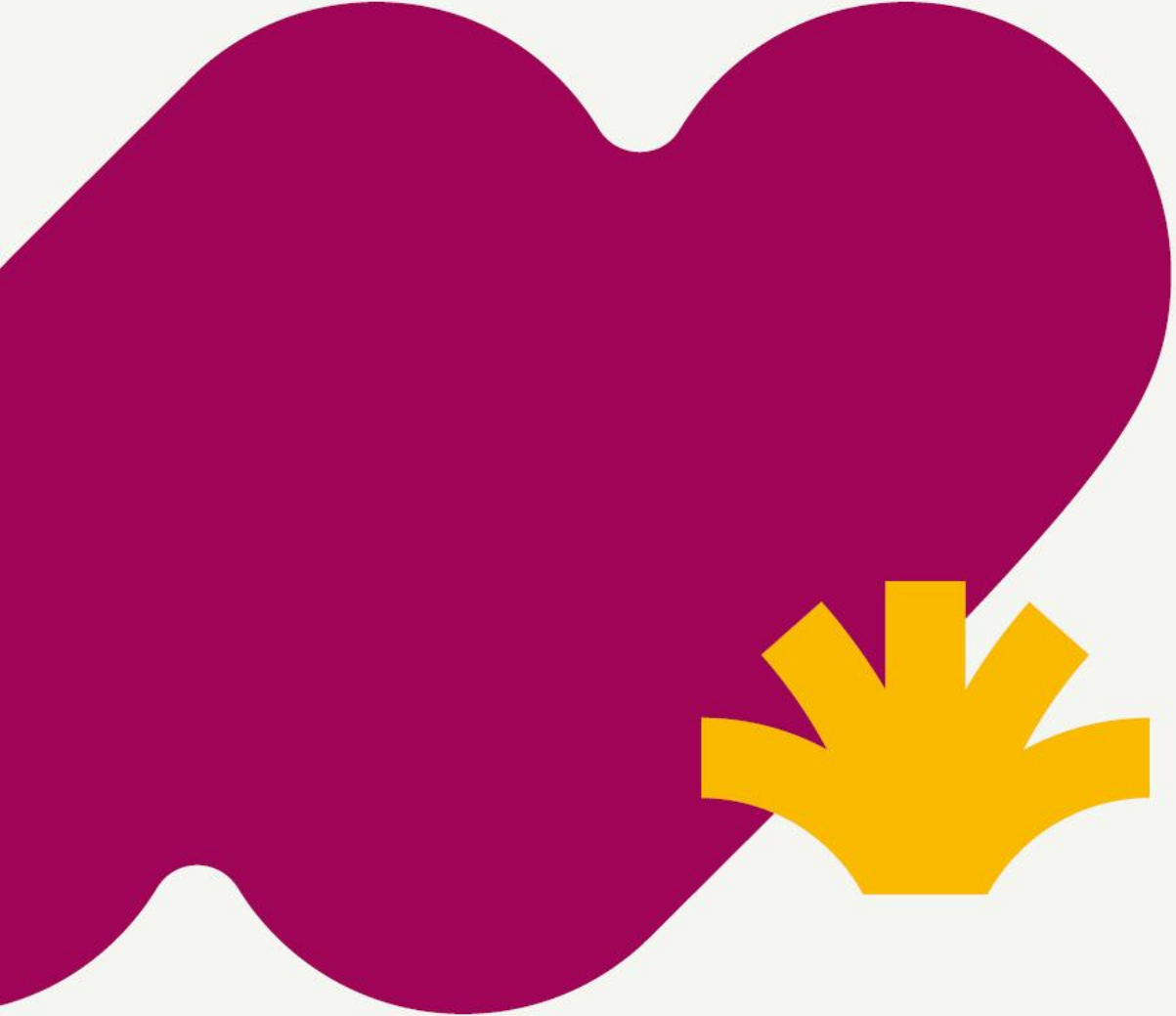

O F

D E

B O X

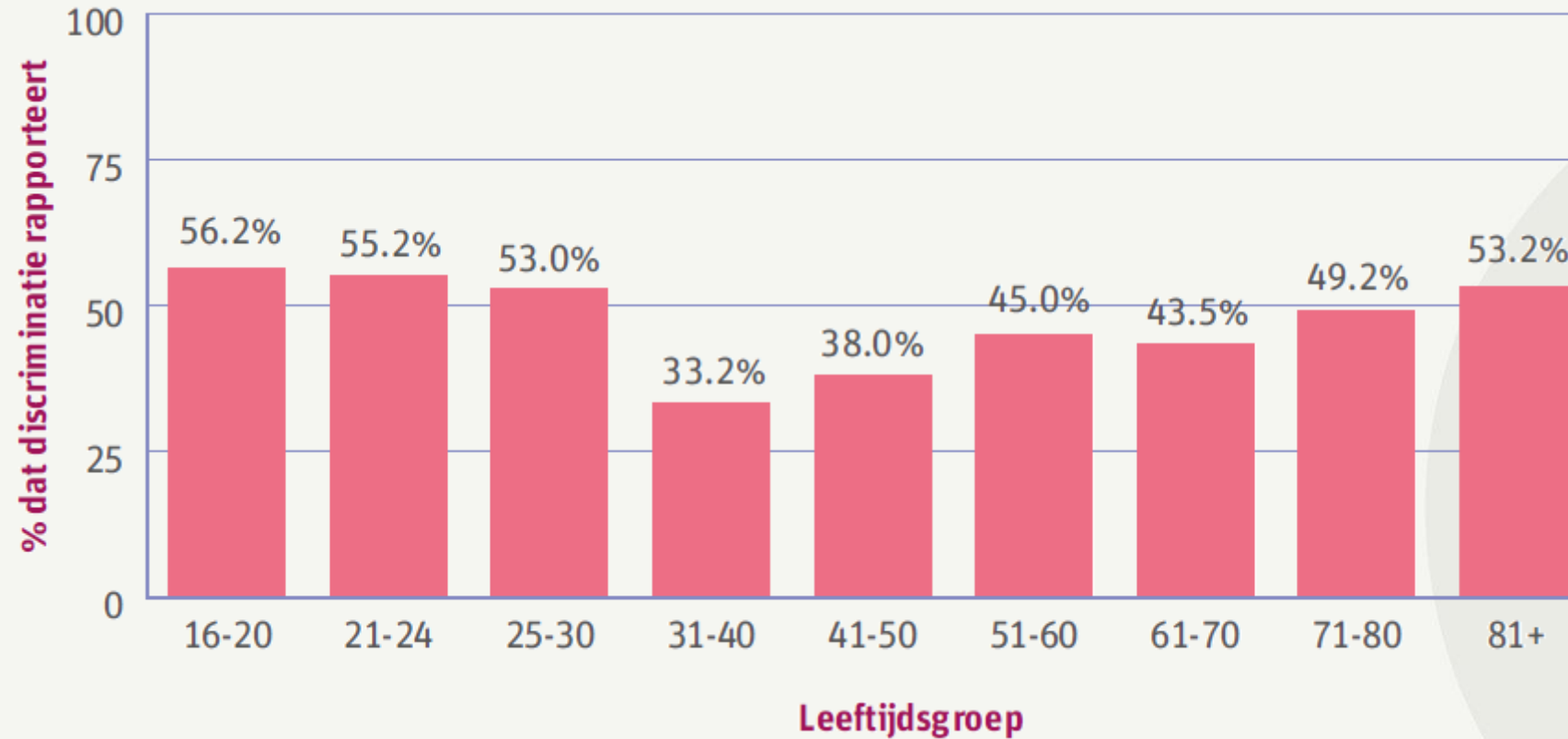
La discrimination fondée sur l'âge en Belgique: résultats de l'étude

Leeftijdsdiscriminatie in België: resultaten van het onderzoek

Improving Equality Data Collection in Belgium III

**Wie heeft zich in de voorbije 12 maanden anders behandeld
gevoeld wegens hun leeftijd?**

Jullie zijn helaas niet alleen

Wat zullen we vandaag presenteren?

- Aanpak en doelen van het onderzoek
- 3 verschillende methoden
- Resultaten
- Wat te onthouden uit dit onderzoek?

Maar wat betekent dat, 'leeftijdsdiscriminatie'?

- **Leeftijdsdiscriminatie** = **individueel** of **structureel** gedrag dat mensen benadeelt op basis van hun **echte** of **vermeende** leeftijd (WHO, 2021)
- **Alle leeftijden** (inclusief kinderen)
- **Sociale definitie**: breder dan een puur juridische definitie (wettelijk verboden discriminatie)

Wat weten we (nog niet) hierover?

- Reële en blijvende impact op de **participatie**, de **socio-economische positie** en het **welzijn** van personen die ermee geconfronteerd worden
- Treft personen van elke leeftijd, maar **gebrek aan onderzoek** naar ervaringen van leeftijdsdiscriminatie door **jongere personen**
- **Wisselwerking** met validisme, seksisme, racisme, klassisme, homofobie en transfobie
- Komt voor in verschillende levensdomeinen, maar sommige domeinen zijn tot nog toe **niet of amper onderzocht**

Bronnen: Bratt et al., 2018; de la Fuente-Núñez et al., 2021; Swift et al., 2018; WHO, 2021

Aanpak en doelen van het onderzoek

Onze aanpak: participatief onderzoek

- **Participatieve aanpak** doorheen het proces
- Gestart met enquête bij **belangrijke actoren** om onderzoeksvraag te bepalen: wat zou tegemoetkomen aan noden in de sector?
- Samenwerking met **klankbordgroep** bij elke stap

Enorm bedankt!

Onze doeleinden

- In **welke mate** komt leeftijdsdiscriminatie voor in de Belgische samenleving en **welke vormen** neemt het aan?
- Hoe **interageert** leeftijdsdiscriminatie met andere vormen van discriminatie?
- Negen **levensdomeinen**

3 verschillende methoden

Grootschalige enquête

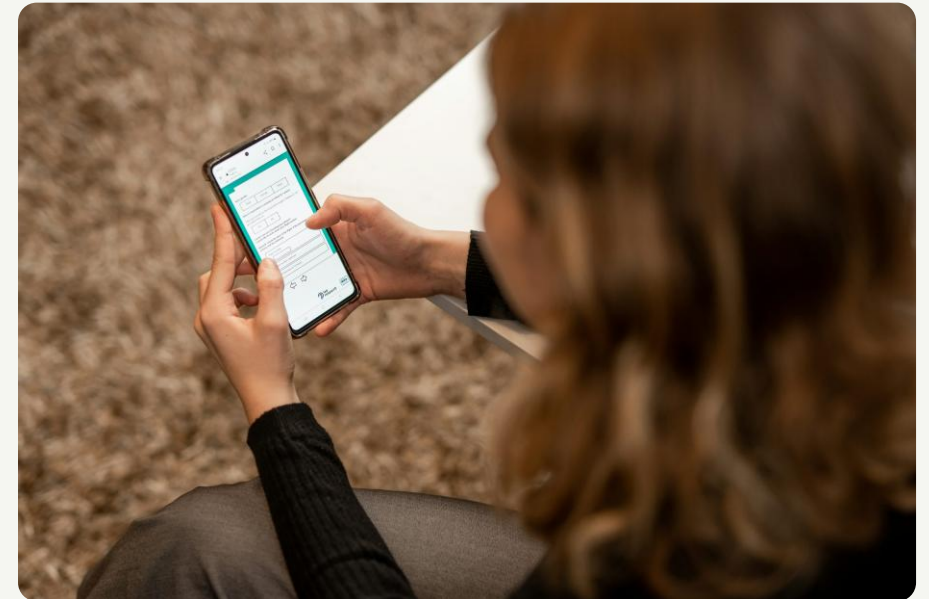
Doel? In kaart brengen **hoe vaak** mensen leeftijdsdiscriminatie ervaren en welke **vormen** dit aanneemt

Hoe? “Heb je je in de voorbije 12 maanden gediscrimineerd gevoeld op basis van je leeftijd [in het kader van domein X]?”

-> Zo ja: keuze tussen verschillende vormen

Wie? 2462 deelnemers tussen 16 en 97 jaar

Opdeling in 9 leeftijdsgroepen: 16-20, 21-24, 25-30, 31-40, 41-50, 51-60, 61-70, 71-80 en 81+

Analyse van ontvangen meldingen

Intersectionele analyse van **326 meldingen** over leeftijdsdiscriminatie die **Unia** ontving in 2024

Doel: zicht krijgen op terugkerende **intersectionele profielen** en **situaties** in verschillende levensdomeinen

Discriminatie melden ⓘ

of bel gratis 0800 12 800

6 intersectionele focusgesprekken

Doel: bestuderen van ervaringen op de **kruising** tussen leeftijd en een ander kenmerk

- Leeftijd x gender
- Leeftijd x geracialiseerde personen (2 gesprekken)
- Leeftijd x personen met een handicap
- Leeftijd x personen in armoede
- Leeftijd x LGBTI+ personen

Hoe? 3 FR, 2 NL, 1 EN

Wie? 47 personen tussen 20 en 77 jaar

Resultaten

Ontdek alle resultaten in het rapport!

Resultaten

14

Betaald werk	16
Onbetaald werk	22
Huisvesting	25
Financiële diensten	31
Overheidsdiensten, sociale zekerheid en sociale diensten	34
Gezondheidszorg en hulp	39
Mobiliteit	49
De publieke ruimte, vrije tijd, winkels en horeca	51
Digitalisering	56

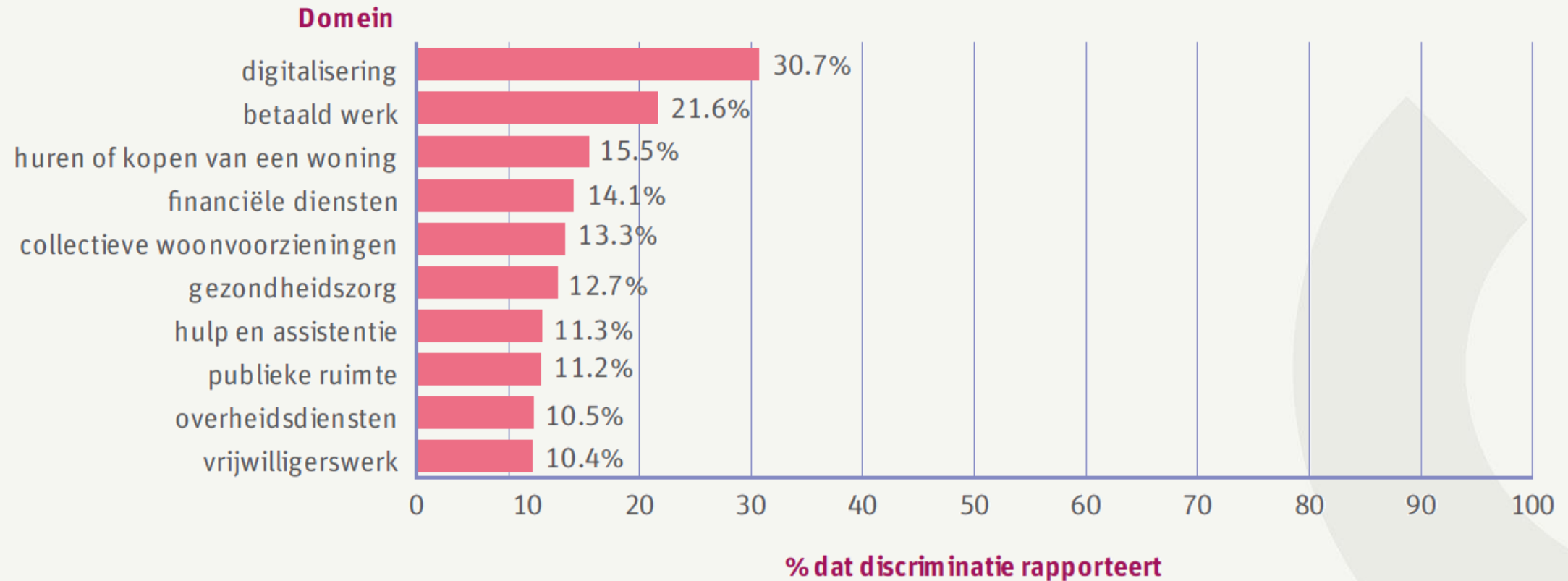

Cijfers

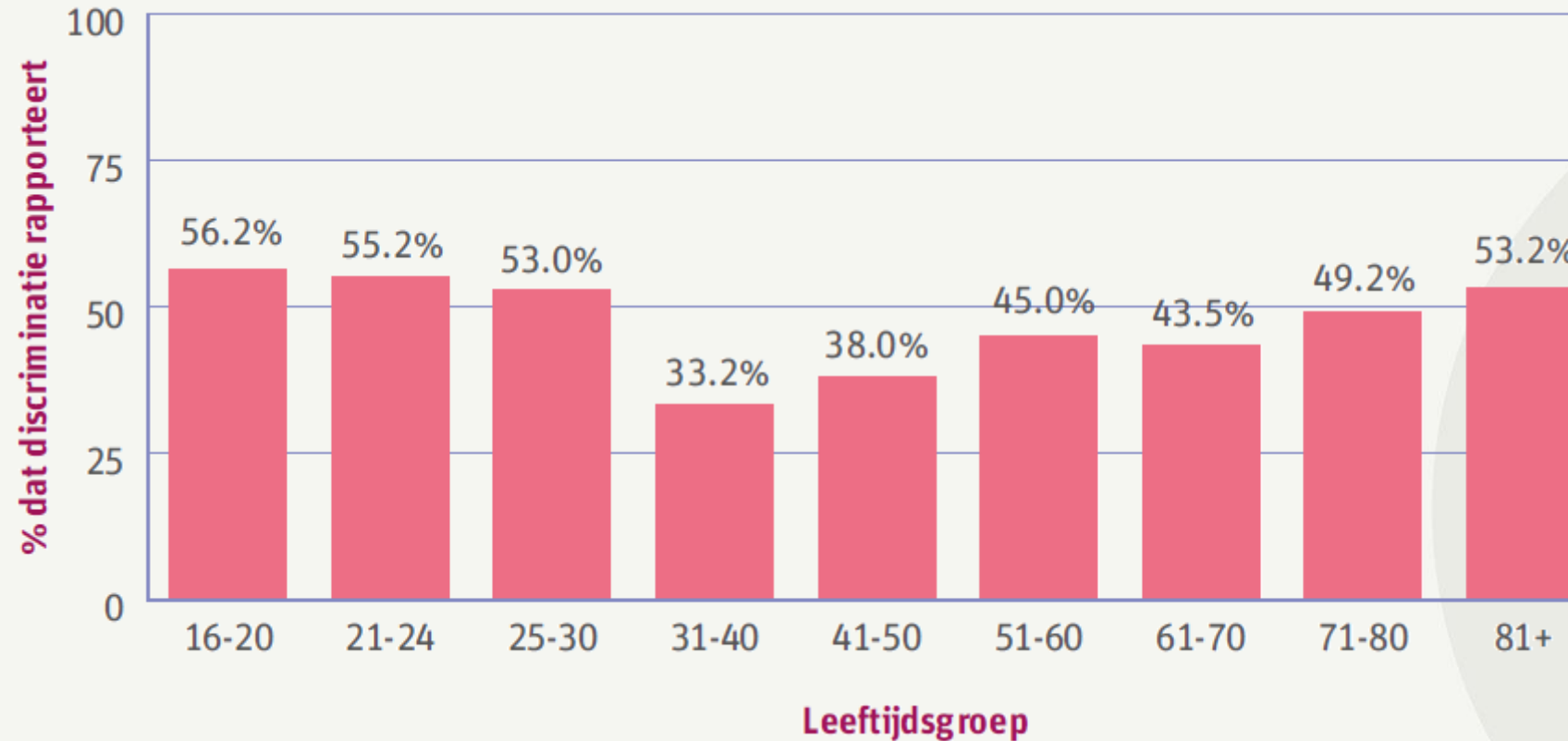
Getuigenissen

Ervaringen van discriminatie per levensdomein

Ervaringen van discriminatie per leeftijdsgroep

Verschillende ervaringen afhankelijk van leeftijd en andere kenmerken

Illustratie via drie fictieve profielen

- **Jongere personen (16-30)** / personen die als **'te jong'** worden gezien
Noah, een 23-jarige zwarte man die in armoede leeft
- **Personen van 31-60 jaar** / personen die soms als **'te jong'** en soms als **'te oud'** worden gezien
Delphine, een 49-jarige vrouw met een handicap
- **Oudere personen (61+)** / personen die als **'te oud'** worden gezien
Mika, een 70-jarige lesbische vrouw die in armoede leeft

« Trop jeune » : l'expérience de Noah

Noah, un homme noir de 23 ans en situation de précarité

« Trop jeune » : Noah cherche un emploi

- Noah **cherche un emploi**
- Il décroche un entretien d'embauche
- « **Pas assez d'expérience** » alors que jobs étudiants
- Proposition de travailler **sans être déclaré...**
- **Pas retenu pour le poste** de manager
- Contribue à ses **difficultés financières**

- **1 jeune sur 3** se sent discriminé en raison de son âge dans le domaine de l'emploi
- Jeunes **racisés** : **43,3%** (vs. 29,4%)

« Trop jeune » : Noah cherche un emploi

On m'a dit : « **On ne peut pas voir des personnes comme toi à la caisse.** [...] Mais par contre, si tu veux, **je peux t'engager au black.** » Pour se lever à 6 heures du matin et porter des caisses.

(25 ans, homme ayant participé au focus group personnes racisées)

« Trop jeune » : Noah veut se loger

- **Visite un appartement** dans le centre de Bruxelles
- Pas d'emploi donc preuve de revenus provenant du CPAS, « **risque financier** » selon l'agent immobilier
- Profil soi-disant pas assez « **stable** » et « **sérieux** »
- Après plusieurs semaines de visite, location d'un **appartement en mauvais état** : délabré, humide, froid...

- **1 jeune sur 4 (1 sur 3 pour les jeunes de 21-24)** se sent discriminé à la location ou achat d'un logement
- 11,1% des cas : refus de revenus alternatifs
- Jeunes **racisés** : **40,9%** (vs. 20,4%)

« Trop jeune » : Noah veut se loger

Je suis **harcelé** jusqu'à aujourd'hui par ma propriétaire. Moins d'une semaine après la signature du contrat, elle me pressait déjà de partir et me disait que je devais chercher un logement à Molenbeek ou à Anderlecht avec d'autres **jeunes comme moi**. Je me sens **discriminé en raison de mon origine ethnique et de mon âge** et je n'ai même pas pu profiter d'une semaine de tranquillité à cause de cette propriétaire qui ne cesse de harceler ses locataires.

(-30 ans, âge exact inconnu, homme, témoignage provenant d'un signalement)

« Trop jeune » : Noah va chez le médecin

- **Douleurs abdominales** intenses et inexpliquées
- Rendez-vous chez le **médecin généraliste**
- « **Rien de sérieux** », « vous êtes jeune et en bonne santé »
- Bouleversé, Noah appelle **sa grande sœur** (25 ans)
- Attribution de ses plaintes aux « **hormones** », refus de faire des examens complémentaires

- **34,4% des jeunes racisés** vivent de la discrimination sur base de l'âge dans le domaine des soins (vs. 16,8%)
- **32,4% des jeunes ayant des difficultés financières** (vs. 17,6%)

« Trop jeune » : Noah retrouve ses amis dans un square

- Après-midi dans un **square** avec ses deux meilleurs amis pour profiter du soleil
- **Regards méfiants** et **désapprobateurs** de certains passants
- **Agent** de police vient demander « ce qu'ils font là »
- Contrôle des **cartes d'identité**

35,4% des jeunes racisés vivent de la discrimination dans l'espace public (vs. 15,2%)

« Trop jeune » : Noah retrouve ses amis dans un square

Les jeunes qui sont dans certains quartiers à Bruxelles et qui sont d'origine étrangère, la **police** leur demande de montrer la carte d'identité, ils refusent parce qu'ils pensent que la police n'a pas le droit, et ça commence, la **violence** commence. Ils sont tabassés, ils sont frappés, ils sont humiliés devant leurs collègues [...] On connaît par contre des enfants qui ne sont pas d'origine étrangère et qui disent n'avoir jamais eu de contrôle policier. **L'âge avec d'autres critères comme l'origine étrangère, ça crée des discriminations.**

(41, homme ayant participé au focus group personnes racisées)

« Trop jeune » / « trop âgée » : l'expérience de Delphine

Delphine, une femme de 49 ans en situation de handicap

« Trop jeune » / « trop âgée » : Delphine au travail

- Recruteuse dans une boîte de conseil depuis **25 ans**
- Refus d'**évolution** vers un autre poste au début de sa carrière par « peur » qu'elle parte en **congé maternité**
- Aujourd'hui, **refus** que Delphine se **développe professionnellement** car « **proche de la retraite** »
- Besoin d'**aménagements raisonnables** en raison de son handicap, mais **refus** car « trop jeune » et « efficace » pour cela

- **23,6% des personnes de 31-60 en situation de handicap** vivent de la discrimination au travail (vs. 11,5%)
- Souvent refus d'aménagements

« Trop jeune » / « trop âgée » : Delphine prend les transports en commun

- Besoin de prendre le **métro** en pleine **heure de pointe** pour se rendre chez le médecin
- Escalator **en panne**
- Places assises **occupées** et poignées **trop hautes**
- Refus de **laisser sa place** à Delphine
- Excuses et compliments sur son apparence « **dynamique** »

Lorsque je prends les **transports en commun**, j'ai une maladie dégénérative musculaire (invisible), si je ne tiens pas debout et que je demande gentiment pour m'asseoir en expliquant la situation, les gens **ne me croient pas**, il m'est arrivé de me faire **insulter**. Car je suis **jeune** et en plus je fais 10 ans de moins.

(43, femme ayant participé à l'enquête)

« Trop jeune » / « trop âgée » : Delphine se rend chez le médecin

- **Douleurs depuis plusieurs semaines** dont Delphine souhaite parler au médecin
- Médecin qui a diagnostiqué son handicap, après des années d'**errance médicale**
- À son âge, cela ne devrait être « **rien de grave** »
- Demande de conseils pour une assistance personnelle : répond que cela semble un peu « **exagéré** »

- **13,1% des personnes de 31-60 en situation de handicap** vivent de la discrimination sur base de l'âge dans les soins de santé (vs. 4,2%)
- Chez les **personnes plus jeunes (16-30) en situation de handicap** : **49,2%** (vs. 13,1%)

« Trop jeune » / « trop âgée » : Delphine se rend chez le médecin

J'ai un contrat d'un an avec une **organisation de soins à domicile** pour bénéficier d'une aide à domicile deux fois par semaine, mais cela n'est absolument pas pris en compte. Le planning change constamment. J'ai reçu un appel de X pour modifier à nouveau le planning et elle m'avait laissé un message vocal. Lorsqu'elle a cru avoir raccroché, elle a tenu des propos discriminatoires : « **Elle n'a qu'à bouger son cul de son fauteuil**. Je vais aider des personnes âgées et **la laisser de côté**, elle est née en 1989. »

(34 ans, femme, témoignage provenant d'un signalement)

‘Te oud’: de ervaring van Mika

Mika, een 70-jarige lesbische vrouw die in armoede leeft

‘Te oud’: Mika wil blijven doorwerken

- Voormalig kwaliteitsinspecteur
- Moeilijk loopbaaneinde: expertise steeds **minder benut** door collega's, al vroeg **deeltijds** moeten gaan werken om zorg te dragen voor ouders
- Pogingen om bij andere organisaties te solliciteren, maar '**overgekwalificeerd**'
- **Gedwongen** om op pensioen te gaan op 67 jaar
- Ontoereikend **pensioenbedrag**
- Zoektocht naar **flexi-job** maar geen enkele reactie

- **20,3% van de personen van 61+ in armoede** ervaart leeftijdsdiscriminatie op het werk (vs. 6,3%)
- Vanaf (ongeveer) 45 jaar: **afwijzing** bij sollicitaties
- Na 61 jaar: **gedwongen pensioen**

‘Te oud’: Mika wil blijven doorwerken

Heel veel lesbiennes zijn arm. **Oudere lesbiennes zijn arm.** Een vrouw is altijd minder betaald geweest als een man. Tot vandaag nog altijd, maar vroeger zeker.

(69, vrouw die deelnam aan het focusgesprek LGBTI+ personen)

‘Te oud’: Mika wil zich inschrijven voor een sociale woning

- **Huur** te hoog geworden
- Zoektocht naar **sociale woning**: nodig om zich **online** aan te melden voor de wachtlijst
- Geen **computer** noch **kaartlezer**, onvoldoende middelen om een **smartphone** te kopen
- Belt naar agentschap om **telefonisch** informatie te krijgen maar geeft het op na **een uur wachten**

- **Bijna 1 op 2 personen van 71+** rapporteert discriminatie door de digitalisering
- **21,7% van de personen van 61+** ervaren moeilijkheden om een dienst fysiek of telefonisch te contacteren

Extra drempel anno 2025: digitalisering

- Belangrijke **diensten**, info en **procedures** vaak niet of **amper beschikbaar** via niet-digitale wegen
- Grote bijkomende **drempel** bij toegang tot
 - overheidsdiensten en sociale rechten (bv. inkomensgarantie voor ouderen)
 - (sociale) woonmarkt
 - financiële diensten
 - openbaar vervoer...
- **Digitale uitsluiting** neemt toe met leeftijd: van 1 op 5 jongeren naar bijna 1 op 2 personen van 71+
- **Extra grote impact** op oudere vrouwen, geracialiseerde jongeren, personen in armoede en personen met een handicap

‘Te oud’: Mika overweegt een woonzorgcentrum

- Bekijkt de advertenties voor **huurappartementen** in de krant, maar meeste staan online en sowieso te duur
- Overweegt naar een **woonzorgcentrum** te verhuizen, maar de prijzen die gevraagd worden zijn **hoger dan haar pensioen**
- Mika vraagt zich af of ze in een woonzorgcentrum wel **openlijk zichzelf kan zijn** als **lesbische vrouw**

- **19% van de personen van 61+ in armoede** ervaren discriminatie op de huurmarkt (vs. 2.8%)
- Na 61 jaar: vrees om geen verblijf in een **collectieve voorziening** te kunnen financieren

‘Te oud’: Mika overweegt een woonzorgcentrum

We komen ook in woon-en-zorgcentrums waar dat de directie zegt, hier zijn er geen personen die LGBTI+ zijn. En dan zeggen wij, je weet het niet. [...] Ze zijn **onrechtstreeks gediscrimineerd**, want zij zijn alleen en zij gaan eten in een lokaal dienstencentrum en daar zeggen ze niet dat ze lesbisch zijn. Want ze **durven en kunnen niet praten** over hun lesbisch zijn. [...] Dus dat is een vorm van discriminatie. Niet meer kunnen, durven praten over je verleden, omdat je **schrik** hebt.

(69, vrouw die deelnam aan het focusgesprek LGBTI+ personen)

Slechts een greep uit de bevindingen

- Deze verhalen illustreren natuurlijk maar **een fractie van de resultaten**
- Ontdek in het rapport...
 - Hoe leeftijdsdiscriminatie personen op andere **kruispunten** treft (bv. jonge vrouwen, jongeren en ouderen met een handicap, non-binaire en transpersonen, ...)
 - Hoe leeftijdsdiscriminatie zich uit in **domeinen** zoals onbetaald werk, financiën, vrije tijd, enz.

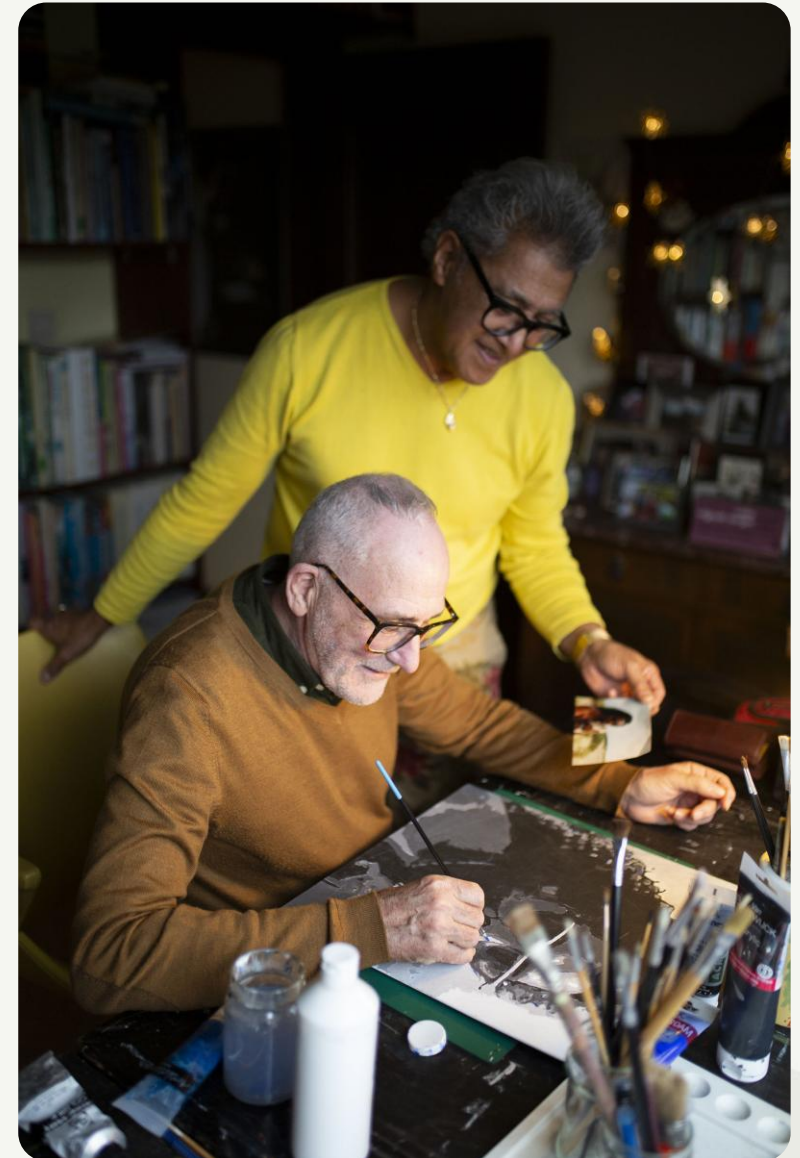

**Wat moeten we onthouden
uit dit onderzoek?**

Leeftijdscriminatie is een wijdverspreid fenomeen

- Dat **alle leeftijdsgroepen** treft
- Maar **vooral** jongere personen (16-30 jaar) en oudere personen (71+): 1 persoon op 2
- En personen die ook **andere vormen van discriminatie** meemaken
- Dat in **alle levensdomeinen** voorkomt (en deze domeinen beïnvloeden elkaar over de tijd heen)
- Maar ook een **onzichtbaar** en ‘**genormaliseerd**’ fenomeen

Leeftijdscriminatie neemt verschillende vormen aan

- **Expliciete** leeftijdsgrenzen vs. **impliciete** sociale constructies: ‘te jong’ / ‘te oud’
- **Gelijkaardige ervaringen** bij jongere en oudere personen vs. **specifieke ervaringen** op elke leeftijd
- **Kruising** tussen leeftijdscriminatie en andere vormen van uitsluiting → **unieke ervaringen** voor personen die zich op specifieke kruispunten bevinden

Om af te sluiten...

- Leeftijdscdiscriminatie is een **ernstig maatschappelijk probleem**
- Belangrijk om hiertegen te **strijden**, én tegen intersectionele vormen van discriminatie
- Nood aan een brede, **intersectionele** en **transversale** strategie, op basis van participatie van **betrokken personen**

En nu?

- Onderzoeksrapport beschikbaar in het Frans, Nederlands en Engels op onze **website** en op **papier**
- Publicatie van **politieke aanbevelingen** (begin 2026)
- Toevoeging van het criterium leeftijd aan de **Equality Data Hub** (begin 2026)
- Publicatie van **analyse van lacunes** in bestaande databronnen over leeftijd (begin 2026)

Met dank aan [Centre for Ageing Better](#) en [Disabled and Here](#) voor verschillende van de foto's

**Merci pour votre attention !
Quelles sont vos questions ?**

**Bedankt voor jullie aandacht!
Wat zijn jullie vragen?**

15 min.

**Pauze
Pause**

Amélie Lelièvre

Mary Edna Lamnteh

**droits
devant**
vieillir libres et égaux

Estelle Huchet

Marc Haulot

Ellegy, collectif Slameke

Bedankt! Merci!

unia.be